

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ (Майя НІКОЛАЄВА)

» 09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжкультурна комунікація в сфері управління закладами культури
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 034 Культурологія

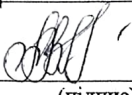
Освітньо-професійна програма: Культурологія

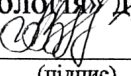
Робоча програма навчальної дисципліни «Міжкультурна комунікація в сфері управління закладами культури». Одеса : ОНУ, 2023. 16 с.

Розробники: Лопуга Ореста Іванівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології

Протокол № 1 від "30" серпня 2023р.

Завідувач кафедри (Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Культурологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальність 034 Культурологія (Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від "31" серпня 2023 р.

Голова НМК (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри культурології

Протокол № 1 від "30" серпня 2024р.

Завідувач кафедри Віталія Готинян-Журавльова
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 3	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки» (шифр і назва) Спеціальність 034 «Культурологія» (код і назва) Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		26 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		не передбачені	не передбачені
		Самостійна робота	
		80 год.	112 год.
		Форма підсумкового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Мета дисципліни «Міжкультурна комунікація в сфері управління закладами культури» полягає в тому, щоб репрезентувати основні області міжкультурної комунікації, оволодіти основними поняттями та термінологією, вміти інтерпретувати різні прояви комунікативної поведінки в різних культурах, а також сформулювати позитивне відношення до інших культур, вміти організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури та підготувати висококваліфікованого й конкурентноздатного фахівця другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 034 «Культурологія».

Завдання. Основними завданнями навчальної програми є:

- підвищення загальноосвітнього і культурного рівня;
- формування широкого гуманістичного світогляду;
- виявлення відмінних рис національних моделей комунікації;
- дослідження механізмів формування культурної ідентичності;
- класифікація факторів, що впливають на процес міжкультурної комунікації;
- організація робіт та здійснення керівництвом закладами культури;
- забезпечити повне досягнення студентами програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Міжкультурна комунікація в сфері управління закладами культури».

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) інтегральної – Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог;

б) загальних (ЗК):

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.

в) спеціальних, фахових (СК):

ФК 02. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.

ФК 03. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп, визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права та свободи людини.

ФК 05. Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.

ФК 07. Здатність професійно діагностувати, проектувати і моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

ФК 08. Здатність організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури, а також відповідними структурними підрозділами підприємств і установ, враховуючи економічні, законодавчі й етичні аспекти.

ФК 09. Здатність до розв'язання актуальних проблем культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем.

Програмні результати навчання (ПРН): У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки (3).

Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів (4).

Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури (5).

Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів досліджень та проектів (6).

Організовувати й управляти діяльністю закладів культури та відповідними структурними підрозділами підприємств і установ (9).

Мати навички вироблення та ухвалення рішень з управління закладами та установами культури чи відповідними структурними підрозділами у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах (10).

Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури (11).

Розуміти і застосовувати для розв'язання складних задач і проблем культурології методи та засоби стратегічного планування, прогнозування, моделювання культурних політик (12).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні положення теорії міжкультурної комунікації;
- соціально-психологічні аспекти міжкультурної комунікації;
- основи освоєння іншої культури;
- культурні потреби суспільства та його окремих груп.

вміти:

- інтерпретувати характеристики національних моделей комунікації;
- пояснити закономірності функціонування міжкультурної комунікації;
- аналізувати тенденції міжкультурної комунікації в сучасному українському суспільстві;
- організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Культурно-антропологічні особливості міжкультурної комунікації.

Тема 1. Соціокультурні аспекти комунікації.

Поняття комунікації і її роль в концепції культури. Співвідношення понять «комунікація» та «спілкування». Цілі комунікації та людські потреби. Вплив сучасної соціокультурної ситуації на процес комунікації.

Становлення та розвиток МКК в США та Європі. Типи МКК (міжетнічна комунікація, контркультурна комунікація, комунікація між соціальними класами та групами, комунікація між представниками різних демографічних груп). Джерела та механізми динаміки культури (інновації, звертання до культурного спадку, запозичення, культурна дифузія).

Фактори, що впливають на поведінку в процесі МКК. Симпатія та емпатія. Поняття «чужого» та етноцентризму. Ксеноцентризм та культурний релятивізм. Сутність та формування культурної ідентичності.

Тема 2. Елементи культурного простору та їх роль в процесі міжкультурної комунікації.

Особливості процесу інкультурації та соціалізації. Вплив оточуючого середовища на інкультурацію. Психологічні механізми інкультурації (імітація, ідентифікація, сором, вина). Сутність культурних цінностей та їх місце в міжкультурній комунікації. Культурні норми (нрави, звичаї, традиції, обряди, правові норми, норми моралі).

Тема 3. Соціально-психологічні аспекти міжкультурної комунікації.

Поняття успішної комунікації. Афективне навантаження учасників між культурної

комунікації та її залежність від культурної дистанції. Стрес та невпевненість, пов'язані з міжкультурною комунікацією. Теорія редукції невпевненості. Поняття та сутність стереотипу. Функції стереотипів. Поняття і сутність забобонів. Механізм формування забобонів. Типи забобонів. Проблеми коректування та зміни забобонів. Аксиоми міжкультурної комунікації.

Змістовий модуль 2. Міжкультурна комунікація: теоретичні та практичні аспекти системи управління закладами культури.

Тема 4. Українська культура в контексті міжкультурної комунікації та в системі управління закладами культури.

Організаційно-управлінська структура культурної сфери в Україні. Організаційний та управлінський аспекти культурної діяльності. Тенденції розвитку культурної сфери на сучасному етапі.

Управління культурно-освітньою (музеї, бібліотеки), дозвіллевою (клуби, центри дозвілля, парки культури, зоопарки) сферами; сферами виконавського мистецтва(театри) та кінематографії.

Система управління закладами культури: основні принципи функціонування та реалізації. Основні типи та форми закладів культури.

Фактори формування української культури: географічні, історичні, релігійні. Цінності української культури. Українці в міжкультурних контактах. Стереотипні уявлення про українців у Європі. Особливості вербальної та невербальної комунікації в українській культурі.

Тема 5. Теоретичні та методологічні основи міжкультурної комунікації.

Методи вивчення культурних систем та міжкультурних ситуацій (функціональний підхід, інтерпретуючий підхід, критичний підхід, метод біографічної рефлексії, метод інтерактивного моделювання, метод рольових ігор, метод самооцінки, метод симуляції).

Теорії міжкультурної комунікації (теорія адаптації Я.Кіма, теорія координованого управління значенням та теорія правил, конструктивістська теорія, теорія соціальних категорій та обставин, теорія конфліктів). Категоризація культури по Е. Холлу: концепція «культурної граматики». Категоризація культури по Г. Хофстеде: концепція «ментальних програм».

Тема 6. Практика міжкультурної комунікації та освоєння іншої культури.

Аккультурація як освоєння іншої культури. Поняття та сутність аккультурації. Основні форми аккультурації (асиміляція, сепарація, маргіналізація, інтеграція). Аккультурація як комунікація.

Поняття культурного шоку та його симптоми. Механізм розвитку культурного шоку. Фактори, що впливають на культурний шок. Модель освоєння іншої культури М. Бенета (етноцентристські та етнорелятивістські етапи).

Тема 7. Культурні сенси вербальної та невербальної комунікації.

Вербальна комунікація. Мова як елемент культури. Гіпотеза Сепіра – Уорфа. Основні постулати вербальної міжкультурної комунікації. Невербальна комунікація та її специфіка. Елементи невербальної комунікації (кінетика, тактильна поведінка, проксемика, хронеміка). Паравербальна комунікація.

Змістовий модуль 3. Національний характер та менталітет в міжкультурній комунікації.

Тема 8. Особливості міжкультурної комунікації з представниками Сполучених Штатів Америки та європейських країн.

Історія становлення американської нації. Північно-східні штати Америки. Південно-

східні та південні штати: особливості комунікації. Далекий захід та тихоокеанське узбережжя Америки. Американський спосіб життя. Риси національного характеру.

Англія: характер нації. Англійський етикет та мова спілкування. Любов до дому, саду та домашнім тваринам. Спартанське відношення до виховання дітей.

Особливості німецького національного характеру. Побут та повсякденне життя німців.

Шведи, датчани, норвежці, фіни, голландці, швейцарці: особливості національного характеру та менталітету.

Риси національного характеру французів. Ораторське мистецтво, почуття гумору, дотепність. Спосіб життя французів. Діловий стиль нації. Улюблені місця відпочинку.

Італія – достойна спадкоємиця античної цивілізації. Музей під відкритим небом. Давність та сучасність.

Національно-психологічні особливості іспанців. Історико-географічний ландшафт. Церемоніал звернень та контактів.

Тема 9. Особливості міжкультурної комунікації з представниками Японії та Китаю.

Японія: роль релігії в формуванні характеру нації. Мова спілкування. Мистецтво та побут. Роль чоловіка та жінки в японській родині. «Амає» - почуття сорому. Японський діловий стиль.

Китай – піднебесна імперія. Велика етнічна сім'я. Конфуціанство, даосизм, буддизм. Національна гордість китайців. Особливості національного характеру. Етикет та діловий стиль.

Тема 10. Особливості міжкультурної комунікації з представниками Ізраїлю, Єгипту, Таїланду, Малайзії. Особливості мусульманської культури.

Ізраїль: трагічна історія єврейського народу. Характер нації. Мовні особливості та антропоніміка у євреїв.

Особливості спілкування з представниками єгипетської культури, тайландської та малайзійської. Світ мусульман: особливості способу життя та спілкування. Побут та спілкування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Культурно-антропологічні особливості міжкультурної комунікації.										
Тема 1. Соціокультурні аспекти комунікації.	12	2	2		8	13	2			11
Тема 2. Елементи культурного простору та їх роль в процесі міжкультурної комунікації.	12	2	2		8	11				11
Тема 3. Соціально-психологічні аспекти міжкультурної	12	2	2		8	11				11

комунікації.										
Разом за змістовим модулем 1.	36	6	6		24	35	2			33
Змістовий модуль 2. Міжкультурна комунікація: теоретичні та практичні аспекти системи управління закладами культури.										
Тема 4. Українська культура в контексті міжкультурної комунікації та в системі управління закладами культури.	14	4	2		8	13	2			11
Тема 5. Теоретичні та методологічні основи міжкультурної комунікації.	12	2	2		8	11				11
Тема 6. Практика міжкультурної комунікації та освоєння іншої культури.	10	2			8	11				11
Тема 7. Культурні сенси вербальної та невербальної комунікації.	12	2	2		8	11				11
Разом за змістовим модулем 2.	48	10	6		32	46	2			44
Змістовий модуль 3. Національний характер та менталітет в міжкультурній комунікації.										
Тема 8. Особливості міжкультурної комунікації з представниками Сполучених Штатів Америки та європейських країн.	12	4			8	13	2			11
Тема 9. Особливості міжкультурної комунікації з представниками Японії та Китаю.	10	2			8	11				11
Тема 10. Особливості міжкультурної комунікації з представниками Ізраїлю, Єгипту, Таїланду, Малайзії. Особливості мусульманської культури.	14	4	2		8	15		2		13
Разом за змістовим модулем 3.	36	10	2		24	39	2	2		34
Усього годин	120	26	14		80	120	6	2		112

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д/в)	Кількість годин (з/в)
1	Соціокультурні аспекти комунікації.	2	
2	Елементи культурного простору та їх роль в процесі міжкультурної комунікації.	2	
3	Соціально-психологічні аспекти міжкультурної комунікації.	2	
4	Українська культура в контексті міжкультурної комунікації та в системі управління закладами культури.	2	
5	Теоретичні та методологічні основи міжкультурної комунікації в сфері культури.	2	
6	Культурні сенси вербальної та невербальної комунікації.	2	
7	Особливості міжкультурної комунікації з представниками Ізраїлю, Єгипту, Таїланду, Малайзії. Особливості мусульманської культури.	2	2
	Всього	14	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів зорієнтована на виконання тих видів робіт, які передбачають опанування додатковими знаннями у позааудиторний спосіб згідно визначених викладачем завдань. Вона є складовим елементом університетської освіти та закономірним продовженням аудиторної роботи викладача і студентів.

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		Д/в	З/в
1	Тема: Соціокультурні аспекти комунікації. Підготовка рефератів за вибором студента згідно запропонованих викладачем тем [1], [2]	8	11
2	Тема: Елементи культурного простору та їх роль в процесі міжкультурної комунікації. Підготовка рефератів за вибором студента згідно запропонованих викладачем тем [1], [2]	8	11
3	Тема: Соціально-психологічні аспекти міжкультурної комунікації. Підготовка рефератів за вибором студента згідно запропонованих викладачем тем [1], [2]	8	11
4	Тема: Українська культура в контексті міжкультурної комунікації та в системі управління [1], [2], [3]	8	11
5	Тема: Теоретичні та методологічні основи міжкультурної комунікації [1], [2]	8	11
6	Тема: Практика міжкультурної комунікації та освоєння іншої культури [1], [2]	8	11
7	Тема: Культурні сенси вербальної та невербальної комунікації [1], [2]	8	11

8	Тема: Особливості міжкультурної комунікації з представниками Сполучених Штатів Америки та європейських країн [1], [2], [3]	8	11
9	Тема: Особливості міжкультурної комунікації з представниками Японії та Китаю [1], [2], [3]	8	11
10	Тема: Особливості міжкультурної комунікації з представниками Ізраїлю, Єгипту, Таїланду, Малайзії. Особливості мусульманської культури [1], [2], [3]	8	13
	Разом	80	112

Завдання до самостійної роботи

[1] – підготовка до лекцій та семінарських занять;

[2] – написання рефератів, доповідей на одну з тем, запропонованих у межах навчальної дисципліни;

[3] – створення презентації (характеристики вибраної культури).

Результати самостійної роботи оцінюються під час поточного і періодичного контролю.

Перелік орієнтовних тем рефератів:

Тематика рефератів з дисципліни «Міжкультурна комунікація в сфері управління закладами культури»

- Комунікативні якості мови.
- Комунікативні стереотипи.
- Механізми взаємодії людей в комунікативному процесі.
- Спілкування і обмін інформацією.
- Мовна особистість
- Етноцентризм та культурний релятивізм
- Комунікативні стилі
- Основні теорії міжкультурної комунікації
- Етичність комунікації журналіста;
- Крос-культурна упередженість;
- Стереотипи у ЗМК, шляхи їх подолання;
- Невербальна комунікація та її особливості;
- Монохронні та поліхронні культури;
- Специфіка українського комунікування;
- Формування культурної ідентичності;
- Нація, народ, етнос – категорії МК;
- Відносність сприймання часу та простору;
- Теорія комунікації в системі наук;
- Основні моделі комунікації;
- Лінгвокультурні аспекти міжкультурної комунікації;
- Звичаї, норми, соціальні групи в різних культурах;
- Концепт «свого» і «чужого» в міжкультурній комунікації;
- Національні особливості культур;
- Низькоконтекстні та висококонтекстні культури;
- Проблеми сприймання інших культур;
- Специфіка роботи журналіста під час висвітлення міжетнічних проблем;
- Конфлікт в процесі міжкультурної комунікації
- Культура та рівні культурного програмування.
- Типові реакції на незнайомі культури.
- Взаємодія з іншими культурами.
- Ділові культури.
- Цінності, ставлення, поведінка: міжкультурна розмаїтість.

- Міжкультурне ділове спілкування.
- Проблеми міжкультурного спілкування.
- Помилки сприйняття.
- Помилкові оцінки в міжкультурному контексті.
- Аспекти розуміння повідомлень у різних культурах.
- Культурні розходження в стилі управління.
- Організаційна культура й національна культура.
- Національні стилі лідерства.
- Теорії мотивації і їх кроскультурний прояв.
- Ставлення до роботи в різних культурах.

Для студентів денної і заочної форм навчання – написання реферату або підготовка доповіді у формі комп'ютерної презентації у програмі PowerPoint. Вимоги до оформлення рефератів: 8-9 друкованих сторінок – 14 кегль, 1,5 інтервал, усі поля 2 см. Вимоги до оформлення доповіді: 15-20 слайдів; дотримуватися структури такого виду робіт (зміст, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо є); список використаної літератури (обов'язково!).

9. Методи навчання

У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається пояснювально-ілюстративний метод, у межах якого викладач допомагає студентам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій. Та семінарських занять, на яких студенти репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується метод проблемного викладення. Він допомагає, використовуючи практику активної полеміки, формувати вміння студента критично ставитися до вивченої літератури, заслуханих рефератах і доповідях, лекційного курсу. Викладач, поставивши навчальне завдання, формулює пізнавальну мету, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Вивчаючи окремі теми, використовується й дослідницький метод, який передбачає організацію активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео- фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни студенти мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім сумуються.

Змістовий модуль:

- робота на лекційних/семінарських заняттях (36 балів);
- захист реферату (12 балів);
- захист доповіді (10 балів);
- створення презентації (характеристики вибраної культури) (12 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженій шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС. У таблиці нижче

наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно 90 - 100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки.	виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре 85 - 89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого.
Задовільно 60 - 69	засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускаються суттєві помилки.	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 0-34	Не володіє навчальним матеріалом	не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

11. Питання для підсумкового контролю:

1. Співвідношення понять «комунікація» та «спілкування».
2. Вплив сучасної соціокультурної ситуації на процес комунікації.

3. Становлення та розвиток МКК в США та Європі.
4. Типи МКК (міжетнічна комунікація, контркультурна комунікація, комунікація між соціальними класами та групами, комунікація між представниками різних демографічних груп).
5. Джерела та механізми динаміки культури (інновації, звертання до культурного спадку, запозичення, культурна дифузія).
6. Фактори, що впливають на поведінку в процесі МКК. Симпатія та емпатія.
7. Поняття «чужого» та етноцентризм. Ксеноцентризм та культурний релятивізм. Сутність та формування культурної ідентичності.
8. Особливості процесу інкультурації та соціалізації.
9. Сутність культурних цінностей та норм. Їх місце в міжкультурній комунікації.
10. Стрес та невпевненість, пов'язані з МКК. Теорія редукції невпевненості.
11. Поняття та сутність стереотипу. Функції стереотипів.
12. Поняття і сутність забобонів. Типи забобонів.
13. Поняття та сутність аккультурації. Основні форми аккультурації (асиміляція, сепарація, маргіналізація, інтеграція).
14. Поняття культурного шоку та його симптоми. Механізм розвитку культурного шоку.
15. Модель освоєння іншої культури М. Бенета (етноцентристські та етнорелятивістські етапи).
16. Основні постулати вербальної міжкультурної комунікації.
17. Невербальна комунікація та її специфіка. Елементи невербальної комунікації (кінетика, тактильна поведінка, проксемика, хронеміка).
18. Паравербальна комунікація.
19. Мовленнєве спілкування та його основні форми.
20. Методи вивчення культурних систем та між культурних ситуацій (функціональний підхід, інтерпретуючий підхід, критичний підхід, метод біографічної рефлексії, метод інтерактивного моделювання, метод рольових ігор, метод самооцінки, метод симуляції).
21. Теорії міжкультурної комунікації (теорія адаптації Я. Кіма, теорія координованого управління значенням та теорія правил, конструктивістська теорія, теорія соціальних категорій та обставин, теорія конфліктів).
22. Категоризація культури по Е. Холлу: концепція «культурної граматики».
23. Категоризація культури по Г. Хофстеде: концепція «ментальних програм».
24. Особливості вербальної та невербальної комунікації в українській культурі.
25. Особливості американської культури та системи цінностей.
26. Особливості німецької та англійської культур.
27. Характеристика французького національного характеру.
28. Роль релігії та природи в формуванні японського національного характеру.
29. Відмінні риси національного характеру у народів Скандинавії.
30. Роль мовних особливостей та антропоніміка євреїв в формуванні національного характеру.
31. Характеристика українського національного характеру.
32. Характеристика італійського та іспанського національного характеру.

12. Розподіл балів, які отримують студенти ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Доля (частка) оцінки за модуль (%) у підсумковій оцінці	Поточний та періодичний контроль			Підсумковий контроль (іспит)	Сума
	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3		
	24	22	24	30	100

знань з дисципліни

Оцінювання за кожним змістовим модулем проводиться за 100-бальною шкалою, поточний та періодичний контроль за модуль 1 складає 24% від загальної оцінки, поточний та періодичний контроль за модуль 2 складає 22%, за модуль 3 складає 24%.

Формувальне оцінювання

Види навчальної роботи	Бали за одне заняття	Кількість занять	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Поточне опитування, виконання і захист робіт	3	4	12
Написання реферату	12	1	12
Усього за змістовим модулем 1			24
Змістовий модуль 2			
Поточне опитування, виконання і захист робіт	3	4	12
Написання доповіді	10	1	10
Усього за змістовим модулем 2			22
Змістовий модуль 3			
Поточне опитування, виконання і захист робіт	3	4	12
Написання презентації	12	1	12
Усього за змістовим модулем 3			24
Підсумкове оцінювання (усний іспит)			30
Підсумкова сума балів			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
85–89	B	добре	
75–84	C	задовільно	
70-74	D		
60–69	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма
2. Силабус
3. План семінарських занять (для заочної форми навчання).

14. Рекомендована література

Основна

1. Аджемоглу Дарон, Робінсон Джеймс. Чому нації занепадають / пер. з англ. Олександра Дем'янчука. Київ : Наш формат, 2017. 440 с.
2. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. URL: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovyk>.
3. Загороднова В. Ф. Основи міжкультурної комунікації : навч. посібник. Бердянськ : БДПУ, 2018. 314 с.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 288 с. (Серія «Альма-матер»).
5. Панченко (Гермасій) В. Л. Особливості міжкультурних комунікацій: елементи, етапи, стратегії розвитку. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497>.
6. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
7. Основи міжкультурних комунікацій. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. уклад. Н.А. Крупенина. Дніпро , 2020. 110с.
8. Рудь Я. С. Соціально-культурне проектування - інноваційна технологія ефективного управління культурними процесами // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : збірник наукових праць. Вип. 31 / М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв; [редкол. В. Г. Чернець та ін.]. Київ : Міленіум, 2013. С.161-167.

Додаткова:

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.
2. Дротянко Л. Г. Соціальні трансформації мовленнєвої культури в інформаційну еру. Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2014. №1 (19). С. 8–11.
3. Калита Т.В. Застосування проектної діяльності у сфері культури. Культура України. Вип.64. 2019. С.138-149.
4. Кириченко Т. С. Гендерні особливості явища перебивання в процесі спілкування. Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія • Педагогіка • Психологія. 2015. № 14. Випуск 31. С. 156–158.
5. Левицький А. Е., Борисенко Н. Д., Савчук І. І. Теорія міжкультурної комунікації: працюємо самостійн: навч. посіб. Київ: Логос, 2011. 127 с.
6. Лопуга О. І. Сучасний інформаційний простір як простір соціалізації людини. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. 2020. Том 12. № 1 (25) . С. 67-74.
7. Oresta Lopuha. Transformation of moral values in modern information space. PNAP. Scientific journal of Polonia university. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej. Czestochowa, 2022, 52 (2022) nr. 3. Pages: 84-90.
8. Alla Nerubasska, Volha Paulava, Valentyna Bogachenko, Oresta Lopuha. 2021. Society Ladenness Model: System-Parametric Analysis. Postmodern Opening, Vol. 12, № 1 Sup. 1 (2021), pages: 271-286.

15. Електронні інформаційні ресурси:

1. http://www.fictionbook.ru/author/tamara_nikolaevna_persikova/mejkulturnaya_kommunikaciya_i_korporativ/read_online.html?page=1
2. http://sbiblio.com/BIBLIO/archive/ter_jasik/02.aspx
3. http://polbu.ru/terminasova_language/ch05_all.html
4. www.onu.edu.ua
5. <http://www.courier.com.ru/humanities/>
6. www.countries.ru/librari/ethic/etiket.htm